

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ОСОБИСТОСТІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

1 БЕРЕЗНЯ
2019

Романюк Л. В. Цінності особистості студента та їх становлення у просторі сучасної університетської соціалізації.....	168
Шевцова О. М., Білоус М. Л. Психологічні особливості адаптації курсантів-першокурсників до навчально-службової діяльності.....	173

**НАПРЯМ 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ.
ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ**

Белавіна Т. І., Белавін С. П. Домінуючі стратегії фрустраційної поведінки представників етнічних лінгвоспільнот.....	177
Брагіна К. І. Губристична мотивація як важливий фактор соціального інтелекту людини.....	180
Дегтяр А. В. Психологічні особливості конфліктів батьків і дітей.....	183
Добрик Д. В. Гендерні особливості ставлення до ситуації невизначеності студентської молоді.....	185
Коваленко А. В. Ціннісні орієнтації підлітків.....	188
Костюченко О. В. Медіалерцептивна комунікація як фактор соціалізації особистості.....	190
Орос О. Б. Можливості профілактики насильницької поведінки неповнолітніх.....	193
Поджіо Т. Ю. Соціально-психологічні особливості розвитку професійного вигорання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.....	195

НАПРЯМ 9. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Лисенко Ю. О. Рівні реалізації соціально-педагогічної підтримки людей похилого віку в інформаційному суспільстві.....	198
Мітіна С. В. Проблема соціалізації дітей, позбавлених батьківського піклування.....	200
Шугайло Я. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактики негативного впливу мас-медіа на соціалізацію дітей та підлітків.....	203

Орос О. Б.,

кандидат соціологічних наук,

доцент кафедри психології

Мукачівський державний університет

МОЖЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Одне з центральних місць серед всього спектру девіантних проявів займає протиправна поведінка. Найбільше занепокоєння правоохоронців викликає саме злочинність неповнолітніх. Кримінальна статистика останніх років виразно виявляє, що кількість виявлених злочинів серед неповнолітніх невинно зростає, а неповнолітній злочинець молодшає [1]. Напрямки профілактичної роботи з дітьми, що проявляють фізичне насильство, мають виходити з розуміння природи фізичного насильства, його статусу в сучасному суспільному житті та можливостей його контролю. Дослідження проблем насильства та протиправної поведінки з боку дітей, а також шляхи попередження цієї проблеми торкалися в своїх працях П.П. Андрушко, В.М. Кудрявцев, В.А. Ігошев, Г.М. Мінковський, А.П. Тузов, Я.И. Гілінський, Т.П. Авельцева, А. Бова, К. Вільсон, Ш. Волин, Т. Журавель, А.Ф. Зелінський, Н. Зиновьева, Г. Ковганіч, О.Г. Колб, В.И. Кривуша.

Попередження випадків фізичного насильства розглядається як система соціальних і спеціальних заходів, спрямованих на усунення причин і умов, які сприяють вчиненню насильства, припинення насильства, яке готується або вже почалося, притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні насильства, а також медико-соціальна реабілітація жертв насильства. До загальносоціального попередження насильства відносяться вся сукупність заходів держави, суспільства, органів місцевого самоврядування, яке здійснюється у вигляді діяльності органів контролю за додержанням прав і свобод особи. Спеціальні заходи з попередження насильства залежно від моменту їх здійснення поділяються на заходи профілактики і заходи припинення.

Згідно з «Доповіддю про насильство щодо дітей у світі» та інших міжнародних програм захисту прав дитини, напрямки профілактичної роботи з дітьми, що застосовують фізичне насильство, треба поділяти за рівнями їх існування:

1) попередження насильства на соціально-політичному рівні, коли попередження насильства виступає як політична мета;

2) попередження насильства на рівні громади, коли попередження виступають в якості негайних та оточуючих факторів ризику;

3) попередження насильства на рівні ключових ситуативних факторів, які здатні прискорити насильство, яке б за інших умов було б неможливим [2].

Трирівнева модель профілактики враховує особливості психічного та фізичного стану молодої людини в період формування її особистості, коли їй особливо потрібні підтримка і турбота з боку дорослих, і тому вона має нести справедливу та пропорційну відповідальність за свої дії. Трирівнева модель профілактики ґрунтується на засадах поваги до суспільних цінностей, орієнтована на формування у дітей (і в громаді загалом) шанобливого ставлення до загальнолюдських моральних засад, поваги до особистості, а також гендерних, етнічних, культурних та мовних відмінностей, що є в громаді. Нарешті, модель визнає права та свободи дитини, які закріплені в

Міжнародній конвенції про права дитини, зокрема її право бути вислуханою та брати участь у процесі прийняття рішень, які впливають на її життя.

Головною ж особливістю тривірневої моделі профілактики є те, що вона передбачає об'єднання ресурсів громади з метою зменшення рівня протиправної насильницької поведінки серед неповнолітніх. Три рівні профілактики підліткової насильницької злочинності різняться цільовими групами, застосовуваними методами роботи та інструментами. На рівні первинної профілактики діяльність спрямована на налагодження конструктивної соціальної взаємодії підлітків (соціально прийнятної, законослухняної поведінки). Основними суб'єктами профілактичної діяльності на цьому рівні є система освіти та шкільні служби порозуміння (ШСП), які під час тренінгів та «кіл» проводять ціннісно-орієнтоване навчання дітей навичкам конструктивної взаємодії.

Вторинна профілактика відбувається в той час, коли співробітники поліції реєструють адміністративне правопорушення або інший прояв девіантної/делінквентної поведінки, що не підпадає під дію статей Кримінального кодексу України. У такому разі, координатор центру відновного правосуддя (ЦВП) у громаді може застосувати такий самий механізм реагування і подальшої реабілітації та реінтеграції, що й на третинному рівні профілактики. Однак, якщо випадок менш серйозний, профілактичну діяльність здійснює шкільна служба порозуміння, діяльність якої координує практичний психолог або соціальний педагог із числа членів мультидисциплінарної команди.

Третинна профілактика відбувається з дітьми, які скоїли правопорушення або злочини. Цей рівень профілактики передбачає системний вплив, змістом якого є ресоціалізація. Тож мета профілактики цього рівня – реабілітація правопорушника та реінтеграція його в громаду. Для цього залучають належні ресурси громади та створюють середовище підтримки, що усунути причини кримінальної поведінки. На думку Я.И. Гілінського, покарання – це вимушений, але малоефективний метод протидії протиправній поведінці [3].

Основним інструментом моделі профілактики насильницької поведінки на цьому рівні є програма відновного правосуддя. Її суть полягає в тому, що всі особи, причетні до злочину, мають змогу зустрітися і спільно обговорити його причини й наслідки та визначити дії, які допоможуть усунути (виправити) завдану злочинном шкоду. Завдяки такій зустрічі підліток має усвідомити вплив своєї протиправної поведінки та взяти відповідальність за її наслідки, виявивши це через виправлення заподіяної шкоди.

Програма відновного правосуддя може відбуватися у формі медіації, громадської підтримки (коло громади), сімейної конференції та інших формах. На цьому рівні послуги з проведення програм відновного правосуддя надають фахівці центру відновного правосуддя (ЦВП) в громаді.

Список використаних джерел:

1. Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення (2016-2017pp): статистична інформація Генеральної прокуратури України. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113283&libid=100820&c=edit&_c=fo
2. Пінейру П.С. Доповідь про насильство щодо дітей у світі / редкол. : Шірін Аумірудді-Чіффра, Ненсі Берон, Джо Бекер та ін. К. : Перфект Стайл, 2006. 364 с.
3. Гілінський Я. Девиантологія: соціологія преступності: наркотизма, проституції, самоубийств і других «отклонений». Санкт-Петербург : Юрид.центр Пресс, 2004. 520 с.